

Politechnika Poznańska

Adam Meissner

Adam.Meissner@put.poznan.pl
<http://www.man.poznan.pl/~ameis>

SZTUCZNA INTELIGENCJA

Gry dwuosobowe

Literatura

- [1] Pawlewicz J., *Techniki sztucznej inteligencji w programach grających*, (dostęp: 14.11.2019)
<https://www.mimuw.edu.pl/~pan/gry.pdf>
- [2] Sterling L., Shapiro E., *The Art of Prolog*, The MIT Press, 1999.
- [3] Gdr@en.wikipedia, *Tic-tac-toe-game-tree.svg*,
<https://en.wikipedia.org/wiki/File:Tic-tac-toe-game-tree.svg>,
(dostęp: 14.11.2019)
- [4] Jezz9999@en.wikipedia, *AB pruning.svg*,
http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:AB_pruning.svg
(dostęp: 14.11.2019)

Gry dwuosobowe (1)

Założenia wstępne

Rozpatruje się gry dwuosobowe, deterministyczne, z pełną informacją o tzw. sumie zerowej. Obowiązują przy tym następujące zasady ogólne:

- w grze bierze udział 2 przeciwników (uczestników lub inaczej – graczy)
- rozgrywka polega na naprzemiennym wykonywaniu przez uczestników posunięć (ruchów) zmieniających stan gry, aż do uzyskania stanu końcowego, który jest remisowy lub zwycięski dla jednego z graczy
- w zasadach wykonywania ruchów nie występuje żaden element „niezależny” od gracza, np. element losowy (jak rzut kostką)
- każdy ruch oraz każdy stan gry są jawne dla obu graczy
- zysk jednego z graczy jest równy stracie gracza drugiego

Strategie rozgrywki

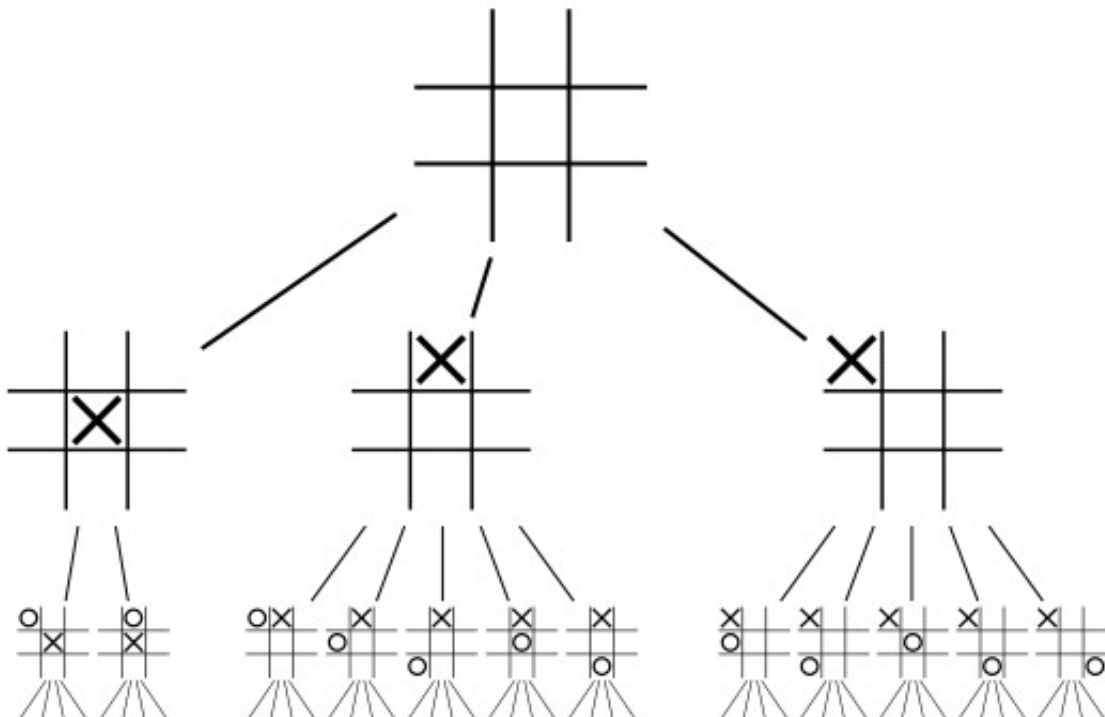
- dla każdej gry rozpatrywanego typu istnieje metoda prowadzenia rozgrywki, czyli strategia gwarantująca jednemu z uczestników wygraną lub remis
- wśród metod prowadzenia rozgrywki wyróżnia się *strategie ogólne*, które można zastosować do dowolnej gry dwuosobowej oraz *strategie specyficzne* (charakterystyczne) dla konkretnej gry
- najczęściej przyjmuje się, że modelem rozgrywki jest tzw. drzewo gry, a prowadzenie rozgrywki polega na wyszukiwaniu odpowiednich ścieżek w tym drzewie

Gry dwuosobowe (2)

Drzewo jako model rozgrywki

1. Modelem rozgrywki jest drzewo, którego wierzchołki reprezentują stany gry; dla dowolnych stanów s oraz s' , stan s jest połączony krawędzią ze stanem s' wtw gdy istnieje posunięcie (ruch) prowadzące od stanu s do stanu s' .
2. W toku rozgrywki, każdy gracz stara się znaleźć ścieżkę prowadzącą od stanu początkowego do stanu zwycięskiego lub, o ile to niemożliwe, do stanu remisowego.
3. Każdemu wierzchołkowi drzewa można przyporządkować wartość tzw. funkcji oceny $f: S \rightarrow \mathbb{R}$. Niech s będzie dowolnym wierzchołkiem wewnętrznym i niech S' będzie zbiorem wszystkich wierzchołków potomnych wierzchołka s . Jeżeli dla każdego wierzchołka w zbiorze S' istnieje dokładnie 1 wierzchołek o ekstremalnej wartości funkcji oceny, to funkcja oceny jest *doskonała*.

Przykładowy fragment drzewa gry ([3])

Gry dwuosobowe (3)

Schemat programu realizującego rozgrywkę [2]

Przyjmuje się, że w grze uczestniczy człowiek (*human*) oraz maszyna (*computer*). Program, w ramach prowadzenia rozgrywki, realizuje strategię gracza *computer*, opisaną przez predykat *evaluate_and_move*.

play :-

```
    initialize(State,Player),
    display(State),
    play(State,Player).
```

play(State,Player) :-

```
    final_state(State,Player,Result), !,
    announce(Result).
```

play(State,Player) :-

```
    choose_move(State,Player,Move),
    move(Move,State,State1),
    display(State1),
    next_player(Player,Player1), !,
    play(State1,Player1).
```

choose_move(State,computer,Move) :-

```
    findall(M,move(State,M),Moves),
    evaluate_and_choose(Moves,State,(nil,min),Move).
```

choose_move(State,human,Move) :- ask(State,Move).

Gry dwuosobowe (4)

Wybór 1-go ruchu w przód z doskonałą funkcją oceny [2]

```

evaluate_and_choose([M|Ms],State,Record,BestMove) :-
    move(M,State,State1),
    value(State1,Value),
    update(M,Value,Record,Record1),
    evaluate_and_choose(Ms,State,Record1,BestMove).
evaluate_and_choose([],_,(Move,_),Move).

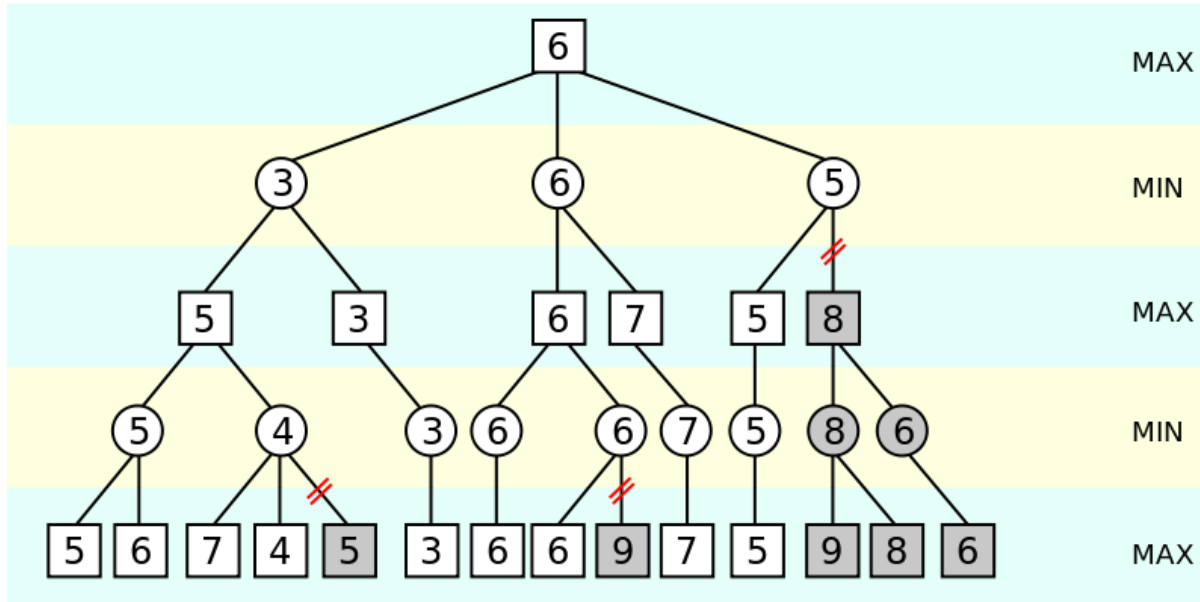
```

```

update(Move,Val,(BestMove,BestVal),(BestMove,BestVal)) :-
    BestVal >= Val, !.
update(Move,Val,(BestMove,BestVal),(Move,Val)) :-
    BestVal < Val.

```

Przykładowe drzewo gry ([4])

Gry dwuosobowe (5)

Strategia minimaksowa [2]

```
evaluate_and_choose([M|Ms],State,D,MaxMin,Record,Best) :-  
    move(M,State,State1),  
    minmax(D,State1,MaxMin,_,Value),  
    update(M,Value,Record,Record1),  
    evaluate_and_choose(Ms,State,D,MaxMin,Record1,Best).  
evaluate_and_choose([],_,_,_,Record,Record).
```

```
minmax(0,State,MaxMin,_,Value) :-  
    value(State,V),  
    Value is V * MaxMin.
```

```
minmax(D,State,MaxMin,Move,Value) :-  
    D > 0,  
    findall(M,move(State,M),Ms),  
    D1 is D - 1,  
    MinMax is -MaxMin,  
    evaluate_and_choose(Ms,State,D1,MinMax,(nil,min),(Move,Value)).
```

Gry dwuosobowe (6)

Strategia cięć alfa-beta [2]

```
evaluate_and_choose([M|Ms],State,D,A,B,Move,Best) :-
```

```
  move(M,State,State1),
```

```
  alpha_beta(D,State1,A,B,_,Value),
```

```
  Value1 is -Value,
```

```
  cutoff(M,Value1,D,A,B,Ms,State,Move,Best).
```

```
evaluate_and_choose([],_,_,A,_,Move,(Move,A)).
```

```
alpha_beta(0,State,_,_,_,Value) :-
```

```
  value(State,Value).
```

```
alpha_beta(D,State,A,B,Move,Value) :-
```

```
  findall(M,move(State,M),Ms),
```

```
  A1 is -B, B1 is -A, D1 is D - 1,
```

```
  evaluate_and_choose(Ms,State,D1,A1,B1,nil,(Move,Value)).
```

```
cutoff(M,Value,_,_,B,_,_,_(M,Value)) :- Value >= B.
```

```
cutoff(M,Value,D,A,B,Ms,State,Move,Best) :-
```

```
  A < Value, Value < B,
```

```
  evaluate_and_choose(Ms,State,D,Value,B,M,Best).
```

```
cutoff(M,Value,D,A,B,Ms,State,Move,Best) :-
```

```
  Value =< A,
```

```
  evaluate_and_choose(Ms,State,D,A,B,Move,Best).
```

Gry dwuosobowe (7)

Nim - historia i zasady gry

- gra prawdopodobnie pochodzi z Chin, znana w Europie od XVI wieku, nazwę *nim* zaproponował w 1901 roku Charles L. Bouton - matematyk z Uniwersytetu Harvarda
- plansza, w stanie początkowym, zawiera bierki ustawione w rzędy – zarówno liczba rzędów jaki i liczba bierek w każdym rzędzie jest dowolna
- w każdym ruchu zawodnik usuwa dowolną (niezerową) liczbę bierek z jednego rzędu, w szczególnym przypadku cały rząd
- wygrywa gracz usuwający z planszy ostatnią bierkę

Nim - strategia specyficzna

- wszystkie stany „niekońcowe” można podzielić na 2 rozłączne klasy: stany bezpieczne (ang. *safe*) oraz stany niebezpieczne (ang. *unsafe*)
- dla każdego stanu niebezpiecznego istnieje przejście (ruch) do stanu zwycięskiego lub do stanu bezpiecznego
- w każdym stanie bezpiecznym, każdy ruch prowadzi do stanu niebezpiecznego
- strategia zwycięska istnieje dla gracza wykonującego ruch w stanie niebezpiecznym – polega ona każdorazowo na wykonaniu ruchu powodującego przejście do stanu zwycięskiego lub do stanu bezpiecznego

Gry dwuosobowe (8)

Nim - implementacja [2]

- w celu stwierdzenia, czy dany stan jest bezpieczny, należy przedstawić liczbę pionków w każdym rzędzie w systemie dwójkowym a następnie wyznaczyć sumę modulo 2 wszystkich tych liczb bez uwzględniania przeniesień (tzw. sumę nim); stan jest bezpieczny wtw gdy suma nim równa się 0
- w poniższym programie plansza jest reprezentowana jako lista, której każdy element to liczba pionków w kolejnym rzędzie; reprezentacją ruchu jest term (N, M) oznaczający zabranie M pionków z N-tego rzędu

play :-

```
    initialize(State,Player),
    display_state(State),
    play(State,Player).
```

play(State,Player) :-

```
    final_state(State,Player,Result), !,
    announce(Result).
```

play(State,Player) :-

```
    choose_move(State,Player,Move),
    display_move(Player,Move),
    move(Move,State,State1),
    display_state(State1),
    next_player(Player,Player1), !,
    play(State1,Player1).
```

choose_move(State,computer,Move) :-

```
    evaluate(State,Safety,Sum),
    decide_move(Safety,State,Sum,Move).
```

choose_move(State,human,Move) :- ask(State,Move).

Gry dwuosobowe (9)

Nim - implementacja [2] (cd.)

```
initialize([1,3,5,7],human).
```

```
display_state(State) :-
    write('Game state: '),
    write(State),
    writeln('.'), nl.
```

```
display_move(human,_) :- !.
display_move(computer,Move) :-
    write('My move is: '),
    write(Move),
    writeln('.').
```

```
final_state([],Player,Player).
```

```
announce(computer) :-
    writeln('You won! Congratulations!').
announce(human) :- writeln('I won...').
```

```
ask(State,Move) :-
    write('Your move > '),
    read(Move),
    legal(Move,State).
```

```
legal((K,N),State) :-
    nth1(K,State,M),
    N =< M.
```

```
evaluate(State,Safety,Sum) :-
    nim_sum(State,[],Sum),
    safety(Sum,Safety).
```

Gry dwuosobowe (10)

Nim - implementacja [2] (cd.)

safety(Sum,safe) :- zero(Sum), !.

safety(Sum,unsafe) :- not(zero(Sum)),!.

decide_move(safe,_,_(1,1)).

decide_move(unsafe,State,Sum,Move) :-
safe_move(State,Sum,Move).

move((K,M),[N|Ns],[N|Ns1]) :-

K > 1,

K1 is K-1,

move((K1,M),Ns,Ns1).

move((1,N),[N|Ns],Ns).

move((1,M),[N|Ns],[N1|Ns]) :-

N > M,

N1 is N - M.

next_player(computer,human).

next_player(human,computer).

nim_sum([N|Ns],Bs,Sum) :-

binary(N,Ds),

nim_add(Ds,Bs,Bs1),

nim_sum(Ns,Bs1,Sum).

nim_sum([],Sum,Sum).

nim_add(Bs,[],Bs).

nim_add([],Bs,Bs).

nim_add([B|Bs],[C|Cs],[D|Ds]) :-

D is (B+C) mod 2,

nim_add(Bs,Cs,Ds).

Gry dwuosobowe (11)

Nim - implementacja [2] (cd.)

binary(1,[1]).

binary(N,[D|Ds]) :-

 N > 1,

 D is N mod 2,

 N1 is N // 2,

 binary(N1,Ds).

decimal(Ds,N) :- decimal(Ds,0,1,N).

decimal([],N,_,N).

decimal([D|Ds],A,T,N) :-

 A1 is A+D*T,

 T1 is T*2,

 decimal(Ds,A1,T1,N).

zero([]).

zero([0|Zs]) :- zero(Zs).

safe_move(Piles,NimSum,Move) :-

 safe_move(Piles,NimSum,1,Move).

safe_move([Pile|_],NimSum,K,(K,M)) :-

 binary(Pile,Bs),

 can_zero(Bs,NimSum,Ds,0),

 decimal(Ds,M).

safe_move(_|Piles,NimSum,K,Move) :-

 K1 is K+1,

 safe_move(Piles,NimSum,K1,Move).

Gry dwuosobowe (12)

Nim - implementacja [2] (cd.)

`can_zero([],NimSum,[],0) :- zero(NimSum).`

`can_zero(_|Bs,[0|NimSum],[C|Ds],C) :-`

`can_zero(Bs,NimSum,Ds,C).`

`can_zero([B|Bs],[1|NimSum],[D|Ds],C) :-`

`D is 1-B*C,`

`C1 is 1-B,`

`can_zero(Bs,NimSum,Ds,C1).`